

آزمون‌های روان‌شناختی دینداری

تالیف:

دکتر ناصر بیرامی

دکتر تورج هاشمی‌نیت آبادی

جعفر بهادری، سروش‌شاه

انتشارات آوازی نور

تهران - ۱۳۹۳

سرشناسه	نیرامی، منصور، ۱۳۳۱ -
عنوان و نام پدیدآور	آزمون‌های روان‌شناختی دینداری / تالیف منصور بیرامی، تورج هاشمی نصرت‌آبادی، جعفر بهادری خسروشاهی.
مشخصات نشر	تهران: آوای نور، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	۳۳۸ص: جدول (بخشی رنگی).
شابک	978-600-309-071-2:
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	نواژنامه.
یادداشت	کتابنامه.
موضوع	دینداری -- پرسش‌نامه‌ها
موضوع	دین -- روش‌شناسی
موضوع	روان‌شناسی مذهبی
شناسه افزوده	هاشمی نصرت‌آبادی، تورج، ۱۳۳۶ -
شناسه افزوده	بهادری، جعفر، ۱۳۶۵ -
رده بندی کنگره	۱۳۹۲ ب ۴۱۹/۵ BV۴۵۰۹
رده بندی دیویی	۲۰۰:
شد	۲۳۹۳۱۱۷:

آزمون‌های روان‌شناختی دینداری

تألیف: دکتر منصور بیرامی - دکتر تورج هاشمی نصرت‌آبادی

جعفر بهادری خسروشاهی

ناشر: انتشارات آوای نور

صفحه‌آرا: منیرالسادات عینی

چاپ اول ۱۳۹۳

شمارگان: ۵۰۰ جلد

چاپ و صحافی: تایماز

شابک: ۷۱-۲-۰۷۱-۰۳۰۹-۰۶۰۰-۹۷۸

- تهران: خیابان انقلاب - خیابان ۱۲ خردادین - خیابان وحید نظری - پلاک ۶ - ۶۶۹۶۷۳۵۵ / نما: ۶۶۴۸۰۸۸۲ / همراه: ۰۹۱۲۲۰۰۴۵۵۷
- نمایندگی فروش ۱: تهران - خیابان انقلاب - شماره ۱۲۱۲ - فروشگاه گوتنبرگ
- نمایندگی فروش ۲: تهران - خیابان انقلاب - پاساژ اندیشه - فروشگاه دهخدا

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

قیمت ۳۱۵۰۰ تومان

فهرست مطالب

پیشگفتار مؤلفین.....	۷
قدردانی.....	۹
فصل اول: آزمون‌های دینداری اسلامی	۱۱
پرسشنامه سنجش دینداری مسلمانان سراج زاده.....	۱۳
پرسشنامه سنجش دینداری مذهبی بهرامی.....	۲۱
پرسشنامه تفکر دینداری.....	۲۸
پرسشنامه نگرش مذهبی متدینی گلریز.....	۳۳
پرسشنامه دینداری خدای خدایان.....	۳۷
پرسشنامه سنجش دینداری - دوم - تأیید شده.....	۶۲
پرسشنامه پایبندی مذهبی بر اساس گرایش‌ها، عقاید و نهج‌البلاغه.....	۷۰
پرسشنامه سبک زندگی اسلامی.....	۷۹
پرسشنامه نگرش و التزام عملی به نماز.....	۹۸
پرسشنامه عوامل مؤثر بر جذب دانش‌آموزان به نماز جماعت.....	۱۰۵
پرسشنامه میزان انس با قرآن.....	۱۱۳
پرسشنامه هدف در زندگی با تکیه بر اسلام.....	۱۱۸
پرسشنامه راهبردهای مقابله اسلامی در شرایط تنش‌زا.....	۱۲۴
فصل دوم: آزمون‌های جهت‌گیری معنوی	۱۳۱
پرسشنامه سلامت معنوی.....	۱۳۶
پرسشنامه تجارب معنوی روزانه.....	۱۳۷
پرسشنامه بهزیستی معنوی.....	۱۴۳
پرسشنامه سنجش نگرش معنوی.....	۱۴۸
پرسشنامه چند بعدی بهزیستی مذهبی - معنوی.....	۱۵۶
پرسشنامه چند بعدی معنویت - دینداری.....	۱۶۴
پرسشنامه سنجش معنویت و مراقبت معنوی.....	۱۷۳
پرسشنامه سنجش معنویت هال و ادواردز - نسخه تجدیدنظر شده.....	۱۷۹

۱۸۷	پرسشنامه معنویت.....
۱۹۲	پرسشنامه هوش معنوی جامع.....
۲۰۱	پرسشنامه هوش معنوی.....
۲۱۱	پرسشنامه هوش معنوی بدیع و همکاران.....
۲۱۸	پرسشنامه خود گزارش دهی هوش معنوی کینگ.....

۲۲۳	پرسشنامه سوم، آزمون‌های جهت‌گیری مذهبی.....
۲۲۳	پرسشنامه جهت‌گیری مذهبی آلپورت.....
۲۲۹	پرسشنامه نگرش سنج دینی.....

۲۳۵	فصل چهارم: آزمون‌های سنجش دینداری خانواده.....
۲۳۵	پرسشنامه میزان مذهبی بودن والدین.....
۲۴۰	پرسشنامه رباتیک، زنبوری اسلامی.....
۲۴۹	پرسشنامه سنجش کارآمدی خانواده از دیدگاه اسلام.....

۲۶۱	فصل پنجم: آزمون‌های خردورزی.....
۲۶۱	پرسشنامه تصور از خدا.....
۲۶۸	پرسشنامه رابطه انسان با خدا.....
۲۸۳	پرسشنامه سنجش رشد اعتقادی دانش‌آموزان.....
۲۹۰	پرسشنامه باور به جهان آخرت و باور به جهان آخرت عبادان اسلام.....

۲۹۵	فصل ششم: آزمون‌های صفات و باورهای دینداری.....
۲۹۵	پرسشنامه سنجش دنیاگرایی (مسد) بر اساس متون دینی.....
۳۰۵	پرسشنامه برای سنجش دعاها.....
۳۱۰	پرسشنامه گرایش به ذکر توحیدی.....
۳۱۶	پرسشنامه گناه کوگلر و جونز.....
۳۲۲	پرسشنامه قدردانی - فرم شش گویه‌ای.....
۳۲۷	پرسشنامه اولیه سنجش حسادت با تکیه بر منابع اسلامی.....
۳۳۵	پرسشنامه سنجش صبر برای نوجوانان.....

۳۴۳	واژه‌نامه.....
-----	----------------

پیشگفتار مؤلفین

جنبش اندازه‌گیری‌ای روانی در اواخر قرن نوزدهم به وسیله‌ی گالتون فیزیولوژیست معروف انگلیسی آغاز شد. و به سرعت توسط محققین دیگر توسعه یافت. لکن اندکی بعد، به شدت مورد انتقاد قرار گرفت و تا دهی فوکش کرد. لکن به تبع نیاز زمان و بعضاً ناقص و ناتوان بودن بسیاری دیگر از روش‌های آزمایشی، سنجش و اندازه‌گیری از جمله مشاهده و مصاحبه، استقبال از اندازه‌گیری‌های روانی انجام گرفت.

همزمان با این استقبال، اسیر و پدید آمدن روانسنجی، متوجه این نکته شد که افرادی که در یک حوزه موفقند در صورت مشابه رفتاری آن‌ها به هر دلیل، به ویژه فشارهای اجتماعی و یا موانع محیطی، احتمال موفقیت آن‌ها در حوزه دیگر نیز بیشتر است. از طرفی دیگر، علی‌رغم این که مسائل روانی و رفتاری، حداکثر با مقیاس‌های قابل اندازه‌گیری هستند و در واقع صفر مطلق ندارند و هرگز نمی‌توان اعداد و ارقام لحاظ شده را خیلی دقیق و مطلق فرض کرد، لکن بدون کمی کردن آن‌ها، در اغلب موارد امکان مطالعه‌ی آسان‌تر وجود ندارد و تقاضای جدی و فراوان زمان در حوزه‌های نظامی، کار، تعلیم و تربیت، بهداشت، تفریح، صنعت، اقتصاد و ... همه و همه دست در دست هم دادند و ضرورت نمایان شدن علم روانسنجی در دنیا و حوزه‌های علمی به خصوص علم روان‌شناسی به اثبات رساندند.

از طرف دیگر، با فعال شدن علوم بین‌رشته‌ای، به ویژه با ورود دین به عرصه‌ی علم و مقابل تقاضاهای نوظهور علوم، به ویژه علوم رفتاری و ویژه‌تر علم روان‌شناسی و ایجاد و بسط دیدگاه‌های جدید مرتبط، از جمله معنویت و روان‌درمانی، در علم روانسنجی یک حیطه‌ی اختصاصی و کارآمدی به نام روانسنجی دینداری شکل گرفت. این حیطه بالحاظ همه مفاهیم و اصطلاحات تخصصی روانسنجی، موضوع مورد مطالعه‌ی خود را آزمودن‌های روان‌شناختی دینداری قرار داد؛ و

بالحاظ همه‌ی قواعد ساخت و هنجاریابی آزمون‌ها با تکیه بر موضوع خود، آزمون‌هایی را به دنیای علم عرضه کرد که اغلب آن‌ها در این کتاب آمده‌اند.

در آزمون‌های روان‌شناختی دینداری، همانند سایر آزمون‌ها، پایایی یعنی قابلیت اعتماد، همسانی و قابلیت تکرار نتایج برای اندازه‌گیری اطلاعات، روایی یعنی توان اندازه‌گیری خصیصه‌ی مورد نظر، هنجاریابی و تحلیل‌های عاملی مد نظر قرار می‌گیرند. قابل ذکر است که در همه‌ی این‌ها، معرفی شده در این کتاب، این قواعد به دقت رعایت شده‌اند. اما این اثر ویژگی‌های برجسته‌ی خاص خود را دارد که مختصر ذکر می‌شوند:

۱- تا به حال در زمینه‌ی آزمون‌های روان‌شناختی دینداری کتابی به این جامعیت چه به لاتین و چه به فارسی چاپ نشده‌است. در این کتاب ۴۲ آزمون به طور کامل معرفی شده است.

۲- این کتاب در عین حال با منطق ویژه طراحی شده است؛ و آن این که آزمون‌های مربوط به یک حوزه از دینداری در یک فصل قرار داده شده است و خواننده نیازی به مراجعه به همه فصول جهت انتخاب آزمون مربوط به کار پژوهشی و یا نیاز خود ندارد.

۳- سبک ویژه‌ای در نگارش اطلاعات مربوط به پرسشنامه‌ها انتخاب و رعایت شده است. منطق انتخاب این سبک، فراهم شدن دینی اطلاعات لازم مرتبط با پرسشنامه در یک کار پژوهشی است. فلذا ابتدا به مبانی نظری هر پرسشنامه پرداخته شده است، در گام دوم پرسشنامه و کاربرد آن معرفی شده، در گام سوم روش نمونه‌گذاری پرسشنامه ذکر شده، در گام چهارم اعتبار و روایی پرسشنامه بیان شده، در گام پنجم منابع استفاده شده در نهایت خود پرسشنامه ضمیمه شده است.

۴- اصول و مبانی بوم‌شناختی کاملاً رعایت شده است. پرسشنامه‌های معرفی شده هنجاریابی ایرانی دارند.

فصل اول با عنوان آزمون‌های دینداری اسلامی به معرفی پرسشنامه‌های سنجشی دینداری مسلمانان، جهت‌گیری مذهبی، تفکر دینداری، نگرش سنجی مذهبی، دینداری، خدایاری فیرد، سنجش دینداری- فرم تجدید نظر شده، پابندی مذهبی بر اساس گزاره‌های قرآن و نهج البلاغه، سبک زندگی اسلامی، نگرش و التزام عملی به نماز، عوامل مؤثر بر جذب دانش‌آموزان به نماز جماعت، میزان انس با قرآن، هدف در زندگی با تکیه بر اسلام و راهبردهای مقابله اسلامی در شرایط تنش‌زا پرداخته است. فصل دوم با عنوان آزمون‌های جهت‌گیری معنوی، پرسشنامه‌های

سلامت معنوی، تجارب معنوی روزانه، بهزیستی معنوی، سنجش نگرش معنوی، چند بعدی بهزیستی. مذهبی- معنوی، چند بعدی معنویت- دینداری، سنجش معنویت و مراقبت معنوی، سنجش معنویت- نسخه تجدید نظر شده، معنویت، هوش معنوی جامع، هوش معنوی ناصری، هوش معنوی بدیع و همکاران، خود گزارش دهی هوش معنوی کینگ را معرفی کرده است. فصل سوم با عنوان آزمون‌های جهت‌گیری مذهبی، پرسشنامه‌های جهت‌گیری مذهبی آلپورت و نگرش سنجش دین را معرفی کرده است. فصل چهارم با عنوان آزمون‌های سنجش دینداری خانواده، به معرفی پرسشنامه ای میزان مذهبی بودن والدین، رضایت‌مندی زناشویی اسلامی، کارآمدی خانواده از دیدگاه اسلام پرداخته است. فصل پنجم با عنوان آزمون‌های خداآواری به معرفی پرسشنامه‌های تصور از خدا، مسئله اثبات بهشت، سنجش رشد اعتقادی دانش‌آموزان، باور به جهان آخرت و باور به جهان آخرت عادی را معرفی کرده است. بالاخره فصل ششم با عنوان آزمون‌های صفات و باورهای دینداری، به معرفی پرسشنامه‌های سنجش دنیاگرایی (مسد) بر اساس متون دینی، سنجش دعاها، گرایش به ذکر توحیدی، شاه کلید و جونز، قدردانی- شش گویه‌ای، سنجش حسادت بلا تکیه بر منابع اسلامی و سنجش صبر برای عنوان پرداخته است.

در پایان یادآوری می‌شود که این کتاب ویژه چاپ اول آن همانند کتاب‌های دیگر دارای نقص‌هایی خواهد بود که از خوانندگان محترم انتظار می‌رود که بر مؤلفین منت نهاده و آن‌ها را به یکی از آدرس‌های مؤلفین ارسال نمایند تا در چاپ‌های بعدی اصلاحات پیشنهادی مدنظر قرار گرفته باشند.

دکتر منصور بیرامی dr.bayrami@yahoo.co

دکتر تورج هاشمی نصر آباد tourajhashemi@yahoo.com

جعفر بهادری خسروشاهی jafar.b2000@yahoo.com

قدردانی

بدین وسیله به همه کاران محترمی که ابزارهای پژوهشی از پایان نامه‌ها یا طرح‌های پژوهشی آنان استخراج شدند، همچنین از سازندگان ابزارها تشکر می‌گردد.

- ۱- آریز، خدیجه
- ۲- آقابابایی، ناصر
- ۳- آذربایجانی، مسعود
- ۴- انیسی، جعفر
- ۵- احتشام‌زاده، پروین
- ۶- ابراهیمی، امرالله
- ۷- اکبری، اله‌رضا
- ۸- اسماعیل‌پور، خلیل
- ۹- باباپور خیرالدین، جلیل
- ۱۰- بهرامی احسان، حسین
- ۱۱- بدیع، علی
- ۱۲- پاشا شریفی، حسن
- ۱۳- پیراسته مطلق، علی اکبر
- ۱۴- تقوی، سید محمد رضا
- ۱۵- جان بزرگی، مسعود
- ۱۶- جدیدی، جعفر
- ۱۷- حسین ثابت فریده
- ۱۸- خامی، علی
- ۱۹- خانجانی، زینب
- ۲۰- خدایاری فرد، محمد
- ۲۱- دهشیری، غلامرضا
- ۲۲- عیسی، سوران
- ۲۳- رحمانی، عباس
- ۲۴- زاهد، سبطی
- ۲۵- زاهد حسین
- ۲۶- زاهد بابا، علیرضا
- ۲۷- سراج‌زاده، حسین
- ۲۸- سهرابی، فرامرز
- ۲۹- شکوهی یکتا، محسن
- ۳۰- شهیدی، شهریار
- ۳۱- صادقی، منصوره السادات
- ۳۲- صفورایی، محمد مهدی
- ۳۳- غباری بنابه باقر
- ۳۴- فلاحي خشک‌ناب، مسعود
- ۳۵- فرج‌نیا، سعیده
- ۳۶- فتحی آشتیانی، علی
- ۳۷- قحی، علی‌نقی
- ۳۸- قدیری، محمد حسین
- ۳۹- قمرانی، امیر
- ۴۰- کلانتری، مهرداد
- ۴۱- کاودانی، محمد
- ۴۲- کرد میرزا نیکوزاده
- ۴۳- گل‌پرور، محسن
- ۴۴- گلرین، گلشن
- ۴۵- محمود علیلو، مجید
- ۴۶- مظاهری، منیر
- ۴۷- مظاهری، محمد علی
- ۴۸- میرزایی، داود
- ۴۹- میرزایی، ابراهیم
- ۵۰- نیک‌متا، زینب
- ۵۱- نظیری، قاسم
- ۵۲- ولینزاده ابوالعزم